

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

65. [i.e. 66.] An tempore mortis, si quis accessum ad puerum non haberet, possit de longinquo proferre formam sub conditione, & jubere, ut alius illum aqua abluat? Et si postea occurrat oportunitas, ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76393)

RESOL. LXV.

An mutus, si alij non inveniuntur, possit in articulo mortis baptizare infantem illum ablucendo, si aliter manibus carens proferat verba formae? Ex part. 5. tr. 6. Ref. 2.

Sup. hoc in Ref. præterita & in Ref. seq. & infra in Ref. 70. §. ult. & in tr. 1. Ref. 3. §. Secundo postea.

§. 1. **N**egativam sententiam docent communiter Doctores, & novissimè Meratius tom. 3. de sacram. Baptismi, disput. 5. sect. 4. ubi sic ait: De tertio baptizandi modo Marfilus in 4. quæst. 4. art. 6. dub. 11. validum censet fore Baptismum eo modo collatum in casu extremæ necessitatis: ut si puero mox morituro nullus adesset præter duos, quorum unus mutus esset, alter membris omnibus captus, hoc enim formæ verba proferente, illo altero ablucendo, validum fore Baptismi sacramentum affirmat. Sed repugnat hac in parte cæteris communiter Theologis, tam antiquioribus, quàm recentioribus, nominatimque sancto Thomæ quæstionis hujus 67. art. 6. ad 3. & præcedentis quæstionis art. 5. ad quartum. Ita Meratius, cui adde Ochagaviam de sacram. Baptismi tract. un. q. 13. n. 10. Probatur hæc opinio. Primo, quia Sacramentum quod in extrema necessitate validum est, etiam extra illam est validum, & è contra; sed Baptismus in isto casu collatus, etiam juxta auctores oppositæ sententiæ, nullum valorem sortitur extra casum necessitatis: ergo neque etiam in illo collatus valorem sortiri poterit. Rorboratur secundo hæc opinio, quia in primis non valet Baptismus ille collatus catechumeno in extremis constituto sub hac forma. Ego te baptizo, quia si denotent actionem ablucendi exterius corpus illa verba, & significant interiorem animi abluentionem, forma est falsa, quia ille, qui profert verba, & qui pronunciat se ablucere non abluit corpus, ut supponitur: ergo cum hac forma nullum omnino redditur Sacramentum.

2. Si verò præfata forma denotet collationem sacramenti Baptismi, eodem modo falsa est forma, quia ad hoc sine dubio requiritur eundem Ministrum & proferre verba, & ablucere exterius, quia utrumque denotatur per verba formæ secundum illam significationem desumpta. Quia autem in prædicto casu unus & idem Minister utrumque non exhibet, hinc est nullum inde resultare Sacramentum. Deinde non valebit prædictus Baptismus, si uterque ille Minister baptizet sub hac forma; Nos te baptizamus, quia ad hoc ut esset vera hæc forma, uterque deberet ablucere, sumpto verbo baptizamus in prima significatione, vel uterque deberet ablucere, & proferre verba formæ, sumpta forma verborum in secunda significatione. Sed neque tunc uterque ablueret, quia uterque manus non haberet. Neque uterque verba proferret, quia uterque lingua usum non haberet; sequitur ergo neque etiam hoc modo Baptismus validum esse: ergo, &c.

3. Sed affirmativam sententiam præter Marfilium citatim tenet Fernandez de Heredia, & Joannes Chapeavilla, quos adduxi supra in tractatu de casibus occurrentibus tempore mortis, ubi hanc quæstionem etiam agitavi, & in 3. part. tract. 4. Refol. 11. Sed ego negativæ sententiæ adhareo. Verum ad magis practica bilia, ut nostri moris est, deveniamus.

Supra in Ref. 2. not. præterita. Quæ hic est Refol. antecædans.

RESOL. LXVI.

An tempore mortis, si quis accessum ad puerum non haberet, possit de longinquo proferre formam, sub conditione, & jubere, ut alius illum aqua abluat?

Et si postea occurrat opportunitas, an etiam sub conditione Baptismus sit iterandus?

Et inter alia explanatur Baptismus à tribus ministratum omnium iudicio esse invalidum, videlicet uno ablucendo, altero hac verba proferente, Ego te baptizo, tertio ista subjungente, In nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti.

Et cursum inferitur ordinem datum ab Episcopo, & Presbytero simul; Episcopo videlicet imponente manus, Presbytero autem benedicente, seu proferente formam, irritum esse. Ex p. 5. tr. 3. Ref. 26.

§. 1. **H**unc Baptismus esse invalidum, probatur ex D. Thom. in 3. part. q. 67. art. 6. ad 3. & ex tribus absurdis, quorum unum est, validum quoque fore Baptismus, illo modo collatum extra casum etiam necessitatis, cum ex supradictis constet eam materiam & formam, quæ aliquo in casu ad Baptismi validitatem sufficit, ad ipsam quoque quovis alio in casu sufficere. Alterum est dici pari ratione debere validum fore Baptismus sine verbis ullis ore prolatis, aut in alio, quàm naturalis aquæ liquore collatum in eo extrema necessitatis casu, quo vel elementaris aqua deesset, sed adesset alius liquor, quo puer mox moriturus tingi posset, aut quo nullus adesset, qui puerum abluens loqui posset. Si enim, quia Baptismus puero ad salutem necessarius est eo casu, quo non aliter ipsi conferri potest, quàm uno ablucendo, altero formæ verba proferente validus est, ob eandem causam validus esse debet eo casu, quo non nisi in alio, quàm naturalis aquæ liquore, vel per eum, qui solis nutibus, & hujusmodi signis loqui potest, conferri poterit. Tertium est, eadem ratione validum Baptismus futurum, qui à tribus ministraretur, uno ablucendo, altero verba hæc proferente, Ego te baptizo, tertio ista subjungente, In nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, qua validus foret, qui ministraretur à duobus, uno ablucendo, altero formam proferente, quoniam disparitatis nulla legitima ratio adferri potest. Sicut autem Baptismus sic à tribus ministratus omnium iudicio esset invalidus, quia idem, qui verbis iis, Ego te baptizo, profiteretur se aliquem baptizare, profiteri etiam debet se eum, non in suo, sed in sanctæ Trinitatis nomine baptizare; ita sic ministratus à duobus censeri pari certitudine debet invalidus, quia idem, qui abluit, significare verbis debet se ablucere, & qui hoc verbis significat, se ipsa debet ablucere. Et tandem hæc sententia probatur. Nam qui verba formæ proferret, nec exterius ablueret, falsitatem diceret, & ideo nullum efficeret Sacramentum, utpote cuius ad essentiam, validitatemque formæ veritas necessaria est, ideo autem non nisi falsò proferret, quia sive diceret, Ego te baptizo, sive Nos te baptizamus, sive more Græcorum, baptizetur servus Christi, semper his verbis significaret, se externæ abluentionis actum exercere, neque tamen exerceret. Et ideo hæc omnia docet doctus Meratius in D. Thom. tom. 3. tract. de Baptismo, disp. 5. sect. 3. & Hurtadus de Sacram. disp. 2. diff. 6. ubi citat Vasquez, Suarez, & Conink, quibus etiam adde Jacobum Granado in 3. part. de Sacram.

Sup. hoc in duabus præcedentibus Ref. & infra Ref. 70. §. ult. & in to. 3. tr. 1. Ref. 1. §. Secundo postea.

De Sacram. Baptismi. Ref. LXVII. &c. 45.

eram. contr. 4. tract. 2. disp. 3. n. 9. dub. 2. n. 13. Tancorum tom. 4. disp. 4. q. 2. dub. 1. n. 17. & Filiucium tom. 1. tract. 2. cap. 5. num. 77.

2. Sed his non obstantibus, in periculo mortis ita puerum esse sub conditione baptizandum, adnotavi in 3. part. tract. 4. resolut. 11. docuisse Fernandez de Heredia, cui nunc addo Caietanum in 3. p. q. 67. art. 6. teste Hurtado ubi supra, ac Marfilium in 4. sent. q. art. 6. dub. 11. putantes fore talem Baptismum validum in casu extremae necessitatis, ut si pueri morituro nullus adesset praeter duos, quorum unus mutus esset, alter membris omnibus captus, hoc enim formae verba proferente, illo altero ablutente, validum fore Baptismum affirmant, & casus posset occurrere: & ideo etiam hanc sententiam docet novissime Joannes Chapeavilla de modo ministrandi Sacramenta tempore pestis, q. 20. de Baptismo. ubi sic ait: Potest occurrere casus, quo Pastor non possit abluere, possit autem formam proferre, puta si nullus sit accessus ad puerum, quia aedes infectae sunt à Magistratu ocludat, neque permittit accessum, quamvis injustè, vel si ipse truncatus sit manibus, & alter qui adest non possit formam proferre, in illo casu extremae necessitatis licebit juxta alteram sententiam hoc modo conferre Baptismum, quia melius est in tali extrema necessitate accipere Baptismum dubium, & aliquo modo probabilem, quam nullum. Erit tamen ille Baptismus sub conditione iterandus, si postea occurreret opportunitas recipiendi indubitatum Sacramentum ab uno & eodem Ministro.

3. Dices, jure Canonico ordo datus ab Episcopo & Presbytero simul, Episcopo videlicet imponente manus, Presbytero autem benedicente, seu proferente formam, irritus esse declaratur; ergo nulli licebit hoc modo baptizare, ut unus abluat, alter verò formam proferat. Respondetur, negando consequentiam, non enim similis est casus ei, de quo agimus; quia in sacramento Ordinis conferendo Presbyter non potest esse Minister, & ideo cum Episcopo non potest componere unum Ministrum, & ex hoc solo capite evidens est illam ordinationem fuisse irritam, & nullam; in nostro autem casu qualibet persona concurrens posset esse sufficiens Minister Sacramenti Baptismi. Haec omnia docet Chapeavilla ubi supra, & haec sunt placita Doctorum circa praesentem questionem, de qua tamen infra in tract. de mutis iterum sermo redibit.

RESOL. LXVII.

An infans moribundus, si ad illum non esset accessus, sit baptizandus, aspergendo cum aqua? Et an consuetudo Ecclesiarum baptizandi per immersionem servanda sit? Et, si in aliqua Ecclesia trina immersio usitata sit, an una tantum adhiberi poterit cum integra prolotione formae? Ex part. 5. tr. 3. Ref. 19.

§.1. **R**espondeo affirmativè cum Chapeavilla de sacram. Baptismi, q. 19. ubi etiam docet, quòd si Pastor certò sibi persuadeat se caput pueri aqua aspergere posse, licebit illi ad vitandum contagionis periculum hujusmodi baptizare, quia tunc cessat periculum nullitatis Baptismi, cum constet per veram asperersionem verum conferri Baptismum.

2. Dicendum est igitur quaecumque ablutionem sive fiat immersione, vel infusione, sive as-

perione, quantum ex se sufficere ad valorem, & essentiam Baptismi, quia quaecumque ex his est vera ablutio, quae verbis formae Baptismi significatur, quod etiam constat ex usu Ecclesiae, quae omnibus dictis modis usa est baptizare, nempe infusione, ut modò sit, & immersione, ut olim fiebat, & ut modò in Manuali Romano fieri permittitur, & asperione, ut ex sancto Laurentio in ejus legenda dicitur instante martyrio quemdam asperione aquae baptizasse, & de Apostolis creditur asperione baptizasse, quando una die quinque milia baptizarunt ut dicitur Act. 4. & idem est de ablutione facta tinctione, & idem docet Hurtadus de sacram. Baptismi, disp. 1. diff. 4. & alij communiter. In praxi tamen, secluso, ut diximus, casu necessitatis, ut ablutio licite fiat, servandus est modus in unaquaque Ecclesia pro tempore praescriptus, & usitatus: licet Posselinus de officio Curati, cap. 16. num. 6. Sotus & Henriquez, ut observat, nec improbat Granadus de sacram. contr. 4. tract. 1. disp. 4. num. 6. doceant non esse peccatum mortale uno, vel altero modo baptizare, secluso contemptu. Sed hanc sententiam non approbat Ochagavia de sacram. tract. de Baptismo, q. 5. n. 8.

3. Notandum est tamen consuetudinem Ecclesiarum baptizandi per immersionem servandam esse, ut observat Layman lib. 5. tract. 2. cap. 4. n. 4. excepto casu necessitatis, propter quem affusione aquae utendum etiam in Ecclesiis, quibus alioquin ordinarius baptizandi modus est per immersionem, sicuti supra ex S. Thoma intelleximus. Deinde si in aliqua Ecclesia trina immersio usitata sit, una tantum adhiberi poterit cum integra prolotione formae ob periculum mortis, ne infantem prius mori contingat, quam tres immersiones fiant. Ita etiam docet Zambranus de sac. Baptismi, c. 1. dub. 1. 2. n. 9.

RESOL. LXVIII.

An debeat omitti Baptismus propter periculum infantis morituri, ut v. g. si puer sit ita tener & delicatus, ut credatur Baptismum fore causam mortis illius?

Et an baptizans in dicto casu sit irregularis? Et cursum deducitur, quod licite potest Parochus audire confessionem hominis qui alioqui morietur in statu peccati mortalis, licet sciat inde sibi mortem proventuram. Ex part. 5. tr. 3. Ref. 8.

§.1. **V**T v. g. si puer sit ita tener, & delicatus, ut credatur Baptismum fore causam mortis illius, & tunc si Baptismus differri sine periculo potest, licitum, imò & obligatorium est: si verò sit periculum in mora. Sotus in 4. disp. 3. q. 1. art. 8. in fin. & Ledesma 1. 4. q. 7. art. 8. dub. 3. cum Scoto, Majore, & Gabriele, existimant non licere tunc baptizare puerum, saltem, si propterea mortuum acceleranda sit, afferrique possunt Scotus disp. 5. quest. 3. & Gabriel. disp. 4. quest. 2. art. 3. dub. 4. dicentes non esse baptizandum infantem, quando inde mors esset proventura. Existimo tamen longè probabilius puerum in praedicto casu posse baptizari, licet propterea mortis acceleratio magna futura esset. Ita sentiunt Paludanus in 4. disp. 3. q. 3. num. 9. in fine. Zambranus cap. 1. de Baptismo dub. 12. & docti recentiores. Pro cuius explicatione & probatione advertendum est, esse posse aliquos baptizandi modos, qui directè, & per se videntur ordinari ad occidendum infantem, v. g. abluere aqua omnino venenata, projicere in flumen,

Sup. hoc infra in Ref. 70. lege doct. inam §. Sed ut verum paulò post ini- tiam, à vers. Sed quòro.